

Věcná

1474-1
Sazeček Václ.
Lukavec 40
p. Lovosice

SIRÁŽ

Týdeník Svazu Čechů z Volyně

Ročník V. — Číslo 29

V Žatci dne 30. června 1950

Cena 3 Kčs

Olympiady lidového umění a tvorby vol. Čechů

Ve dnech 1.—4. července t. r. uspořádá Svaz Čechů z Volyně třetí olympiadu lidového umění a tvorby volynských Čechů. Taťka naše tradiční velká kulturní soutěž proběhne v Novém Malíně na Moravě u přiležitosti vzpomníkových oslav 7. výročí tragedie Českého Malína na Volyni. Heslem letošní olympiady, která je závěrečným kulturním podníkem tohoto druhu, je: „V míru a budování je šťastný zířek národů.“

Letos již po třetí se střelnou v ušlechtilém kulturním zápolení jak jednotlivci tak soubory z našich řad, aby znova ukázaly nejen náš kulturní přínos do vlasti, ale také růst našich sil na poli lidové tvorivosti. Letošní olympiada bude proto důležitým mezníkem a ukazatelem na cestě naší asimilace, splynutí s národním celkem i po stránci kulturní.

Letošní olympiada lidového umění a tvorby bude mít jeden další velký klad. Mezi účastníky bude řada našich krajanů, zvláště mezi mládeží, která se s úspěchem účasnila celostátní soutěže tvorivosti mládeže a čestně obstarala. Naopak zase mezi účastníky naší olympiady bude doslat mladých lidí z řad místního obyvatelstva, kteří podporují dobré snahy našich souborů a pěveckých sborů. To je další důkaz o tom, jak úspěšně pokračuje asimilace vol. Čechů po této stránci a také důkaz o tom, že cesta k tomu volená byla správná.

Jako vždy předtím i letošní olympiada bude velmi účinnou a bezprostředně působivou propagací lidového umění a tvorby bratrských slovenských národů, v jejichž sředu jsme žili dlouhou řadu let.

Je naši povinností, abychom plně využili předpokladů, které k tomu máme, k plnění tohoto čestného úkolu.

V prvé řadě však budeme sledovat cíl, vyjádřený v našem hesle:

Včasná příprava žní podmínkou úspěšného výsledku

Letošní jarní polní práce znova výrazně potvrdily, jak důležitá je včasná a plánovitá příprava pro dobrý průběh a výsledek každého významného pracovního úseku zemědělské výroby. Usnesení vlády ze dne 24. ledna t. r. dalo nejen podnět k podrobnému propracování plánů jarních prací, ale vytvářelo také jejich hlavní úkoly a stanovilo směrnice pro jejich provádění. Tím umožnilo především jednotným zemědělským družstvům, stejně jako malým a středním rolníkům, aby v širokém mříži využili výhod společného obdělávání půdy, společných osevů, mechanizačních prostředků a práce ve skupinách k tomu, aby jarní práce dokončili v kratší době, s menší námahou a jakostněji než v předešlých letech.

Také v nadcházejících žních bude velmi záležet na dobré přípravě a na využití nových pracovních metod, jak je společné splnění žníových úkolů v celé obci prací ve skupinách, z nichž každý bude přidelen určitý pracovní úsek. Vláda ve své 96. schůzi se proto zabývala podrobnou zprávou ministra zemědělství J. Šuriše o provedení jarních prací a stavu příprav na letošní žně. Zpráva zdůraznila především nutnost urychleně dokončit některé přípravné práce. Jde zejména o to, aby jednotná zemědělská družstva a malí a střední rolníci dokončili ještě v posledních dnech přede žními přípravu všech strojů, zdokona-

lili reorganisaci společných žníových prací, utvořili pracovní skupiny, zabezpečili plné použití všech místních pracovních sil, strojů a potahů, a to na základě projednání a přijetí provozního řádu a rozvinutí žníové soutěže.

Důležité úkoly v přípravě letošních žní a při provádění žníových prací připadají Státním strojním stanicím. Mají se spolu s okresními a místními národními výbory postarat, aby všechny stroje byly vykoupeny od vesnických boháčů a stroje, které dosud převzaty nebyly, aby byly v každé obci plně využity podle zákona 55/47 Sb. Samozřejmě je nutno, aby STS urychleně dokončily opravu všech strojů, potřebných ve žních. Dalším důležitým úkolem je sjednání smluv na celou výměru plochy, které té které stanici v žníovém plánu připadá. Splnění žníového plánu a plánovaných úkolů zajistí traktoristé a ostatní zaměstnanci strojních stanic zavedením dvou směrů, nejvíce rozvinutím socialistického soutěžení, plným zavedením mzdové soustavy podle zásluhy a zavedením úkolové práce podle norem.

Jak je patrné již z předběžného plánování a příprav, vstupujeme do letošních žní ve znamení zdokonalené pracovní organizace, která má přispět nejen k plnějšímu zvládnutí žníových úkolů, ale také k usnadnění práce malých a středních rolníků.

„V míru a budování je šťastný zířek národů“. Naše olympiada proto vyzná v duchu zvýšení budovatelského úsilí na všech úsecích, kde se vol. krajané účastní výstavby republiky v rámci pětiletého plánu a v duchu zvýšení úsilí v boji o zachování a uchájení míru.

Letošní olympiada vyjádří symbolicky také jinou skutečnost a sice tu, že také ze spáleniště a trosek Českého Malína na Volyni se zrodula naše nová svoboda, radostný dnešek, Nový Malín a vyhlídky do krás-

né budoucnosti. Ze oběti malínských mučedníků nebyly nadarmo a práce jejich pozůstatků že nese ovoce pro společné blaho národa.

Olympiady lidového umění a tvorby volynských Čechů vejdou do naší krajanské historie jako svědec tví o naší kulturní vyspělosti a upřímné snaze rozdělit se s naším lidem o bohatství z lidového umění a tvorby bratrských národů slovenských, získané za dlouhou dobu našeho pobytu v tomto krásném prostředí na Volyni.

Husův duchovní odkaz

Měšťáti dějepisci ve své třídní zaujatosti a předpojatosti nejvíce zastírali na velikém zjevu Husové právě jeho na všechny strany jasný a středověkemu člověku srozumitelný sociální program, jeho reformátorské úsilí. Mistr Jan Hus již na počátku XV. století hovořil o nutnosti zlepšení majetku, prudce se stavěl proti vykořisťování člověka člověkem a přál si vytvořit na základě společného majetku rovnost všech lidí.

Pro středověkého člověka to byly ideály, v jejichž světle byla promítнутa všechna duchovní a fysická bída, v které žil. Feudální a církevní útlak záměrně snižoval sebevědomí poddaného lidu, aby nepoznal svou cenu a nebyl schopen odporu a odboje proti světské a církevní vrchnosti. A nyní přišel Hus a odvážně ukazoval na příčiny, proč středověký pracující člověk musel tak hluboce poklesnout ve své závislosti na mocných tohoto světa a jaká je cesta z tohoto duchovního a tělesného otrocství.

Jak by nebyl býval Hus milován veškerým českým poddaným lidem a jak by ve jménu jeho světlé památky nepovstal proti všem, kteří ho v slepé nenávisti a ze strachu o svá majetková třídní nadpráví potupně upálili! Hus ve svých kázáních málo hovořil o theologii, ale tím více burcoval uvědomění pracujícího lidu. Za jeho náboženskou reformou se skrývala snaha o rozbití nadvlády bohaté církevní šlechty a o vyrovnaní třídních protiv, jak vzešly z velké krize feudalismu.

O husitské revoluci u nás se zhusta mluvilo jako o revoluci náboženské. Buržoazním historikům nemohlo být vitané, aby se český pracující lid poučil na tomto dějinném příkladu o nutnosti revolučních změn v kapitulickém řádu. Proto každá zmínka o revolučnosti husitského hnutí byla obratně převáděna na pole nábožen-

ských sporů a tak byl ličen i jejich průběh.

Skutečnost však byla taková: Je pravda, že odpor všech utlačovaných a ponižených lidí v XV. století se především obrátil proti církevní vrchnosti. Ale proč? Protože to byla právě církev, jež byla největším držitelem pozemkového majetku v českém království. Odtud i svrchovaná moc církve, nejednou zpupně se stavějící i proti moci královské, stupňovaná ziskuchtivost, úplatkářství, svatokupectví a v neposlední řadě i zručná prostopášnost kněží. Hluboce věřící český člověk byl těmito sociálními a mravními zjevy otesen. Jaký div, že jeho odpor byl namířen i sem, protože tady bylo vlastní zřídlo sociálních a třídních protikladů, jimiž přitomná doba tak těžce trpela.

Odpor a nakonec i boj poddaného lidu selského a městského měl v sobě i mocné prvky národní, vlastenecké. Všechna vysoká šlechta, světská i církevní a také všichni městští patriciové byli bud Němci nebo jiného původu. Hus vystoupil proti těmto cizím a českému lidu nepřátelským živlům. A právě to, jak Hus ve svém zápalu proti těmto zjevným nepřátelům českého národa bojoval a jak odhaloval jejich činy, učinilo ho vůdcem celé velké historické epochy husitských válek.

Hus jako první rektor počeštěné pražské univerzity stal se tím i nejvyšší autoritou a mluvčím celého hnutí. Je jisté, že Husovo působení by nebylo bývalo pranýrováno jako „kacířství“, kdyby nepřerůstalo morální rámcem jeho učení a kdyby byl Hus býval jen pouhým mravokárcem. Ale příčiny nenávisti církevní a světské šlechty proti Husovi a jeho učení byly jiného druhu. Hus byl jimi prohlášen kacířem hlavně proto, že svými kázáními a spisy ohrožoval pilíře hospodářské a politické nadvlády římské církve. A nejen to. Hus také ideo-

logicky vyjádřil požadavky pro dejší pracující třídu velmi nebezpečné. Neboť co jiného bylo možné vyvodit z Husova požadavku, aby kněžstvo bylo chudé a zřeklo se veškeré moci světské, než otevřené popření oprávněnosti církve ke světské vládě a neprímá výzva k vyvlastnění ohromného církevního majetku?

Husovo učení nepostihovalo hluboce jen smýšlení selského poddaného lidu. Se stejnou účinností revolutionovalo i myšle pracujícího lidu v městech. Chudonoucí řemeslnici, kteří nestačili v soutěži s vyvinutějšími a lépe organizovanými dílnami, s neklidem pozorují bohaté a mocné patricie městské, kteří strhuji na sebe stále větší moc a to jen v česích tak i v radách měst královských a také řemeslní tovaryši, tento středověký městský proletariát, bouří se proti vykořisťování svými mistry. Česká společnost na konci XIV. a na počátku XV. století je tak plná sociálních protikladů a rozporů. Činnost kazatelů nabývala čím dálé tím větší obliby mezi utlačeným lidem. Této obecné potřebě lidu sloužila hlavně kazatelská činnost Husova v nově založené kapli Betlémské v Praze. Postupem doby se stal Hus hlavním průbojem nové doby, protože vyšel z prostředí pracujícího lidu, rozuměl jeho tužbám a potřebám a našel i cestu, jak v duchu zákona božího zvrátit utlačovatelský řád právě v době jeho krize.

Proto ani smrt Husova nemohla odklidit revoluční vření v Čechách. Naopak! Stala se výzvou k sjednocení celého národa, jenž se postavil za Husovo učení. Stoupenci Husova smíru zavedli přijímání pod oboji, které se stalo nejmocnějším pojítkem všech, kdož se hlásili k duchovnímu odkazu Husova a kálich se stal spojeneckým znakem husitství a výrazem revolučního odhodlání poddaného lidu selského i městského ve válkách husitských.

Socialismus vede k ozdravění života

Socialismus se snaží nejen o sociální povznesení širokých vrstev, ale stará se i o jejich kulturní a morální vzestup. Jedním z prostředků k tomu je boj proti alkoholismu, jak jej ohlásil Lenin svým výrokem, že lihoviny vedou zpět a J. V. Stalin v důrazné připomínce: „Je čas, soudruzi, skoncovat s lihovinami“. Je to nesporně vlivem marx-leninského učení, že v dnešní lidově demokratické republice naznamenává i abstinence stálý rozvoj. Vymizely téměř denní zjevy opilosti a tam, kde ještě jsou, jsou stíhány opovržením a také citelnými tresty.

Je přirozené, že ostřízlivění nemůže být pouze dílem agitace, nýbrž musí být podporováno také kladnými prostředky a opatřeními. Takový počin učinil na př. n. p. Československé státní lázně a zřídlá, který letos zvýšil příslun minerálních vod o 10%. V dolech, hutích a závodech budou zvýšeny dodávky minerálních vod o 150%. Velmi značně mohou ozdravění pomáhat spotřebitelská družstva. I když se nemohou vyhnout prodeji alkoholických nápojů, přece alkohol nepropagují a naopak doporučují k pití minerálky a ovocné šťávy. Také v osnově nového

trestního zákona správního je památnováno na důsledné potření alkoholismu. Podle tohoto zákona bude po trestán pokutou do 50.000 Kčs každý, kdo prodá nebo jinak umožní požívání lihovin osobám mladším 18 let, osobám podnapilým nebo opilým. Sledně bude trestán i ten, kdo se požíváním alkoholu přivede do stavu vzbuzujícího pohoršení.

Socialismus nutně vede k ozdravění a tudiž k důsledné ostřízlivosti. Abstinence je jedním z hlavních pravěk, a cílem tohoto ozdravění a zaslouží, aby byla uvědomělými lidmi ze všech sil podporována.

VOLYNSKY ZPRAVODAJ

Zprávy svazu

Ústřední výbor Svazu Čechů z Volyně na své schůzi dne 24. června t. r. schválil zprávu o přípravách na 3. olympiadu lidového umění a tvorby vol. Čechů. Mimo jiné byla zvolena soudcovská komise v tomto složení:

1. Míla Melanová, režisérka,
2. Vladimír Libovický, balet. mistr,
3. prof. Zachariáš Vomáčka,
4. prof. Jiří Rébl,
5. Zina Zárybnická,
6. red. Jaroslav Chudoba,

7.—10. Po jednom členu soudcovské komise určí odbočky SČzV na Moravě (Šternberk, Mohelnice, Suchdol n. O.) a krajané v Novém Malinci.

V dalším pořadu schůze bylo rozhodnuto, aby Svaz Čechů z Volyně vydal vhodný dar výpravě zemědělců, odjíždějících do SSSR k předání nejlepšímu kolchozu na Ukrajině. K daru bude připojen pozdravný dopis. Provedením pověřen taj. SČzV a prof. Vomáčka.

Byla vzata na vědomí zpráva Sátního úřadu pro váleč. poškozence o léčebné péči pro důchodce tohoto úřadu, odpověď předsednictva vlády na naši žádost o poskytnutí zálohy na majetky zanechané na Volyni a zpráva o žádosti na ministerstvo nár. bezpečnosti o povolení zájezdu delegaci SČzV do Čes. Maliny na Volyni za účelem uložení pamětní desky malinským mučedníkům.

Ústřední výbor vzlal s potěšením na vědomí zprávu pokladníka o tom, že značná část členů zaplatila dlužné členské příspěvky, čímž se podstatně zlepšila finanční situace naší organizace.

Bыло rozhodnuto poskytnouti příspěvek 2.000,— Kčs na stavbu pomníku padlým krajanům z Novin Českých ve Staňkovicích na Žatecku.

Na návrh prof. Vomáčky bylo schváleno věnovat částku 5.000, Kčs z tisk. fondu na doplnění knihovny SČzV současnou literaturou sovětskou, slovenskou a polskou v originále. Bylo rovněž rozhodnuto, aby dětské knihy byly půjčovány zdarma.

Byla vzata s povděkem na vědomí zpráva, že Kruh přátel vol. Čechů v Žatci při své likvidaci věnoval na účely SČzV 25.000 Kčs a pro Věrnou stráž 40.000 Kčs. Bývalému předsedovi KPVC Jindřichu Duškovi byl vysloven dík a uznaní za obětavou a úspěšnou činnost ve prospěch vol. krajanů.

Nostrifikační zkoušky učitelské způsobilosti učitelů — reemigrantů z Volyně

Na naši žádost o uspořádání zvláštního dodatečného kurzu pro učitele reemigranty z Volyně, kteří dosud nekonali nostrifikační zkoušky učitelské způsobilosti, jsme obdrželi od ministerstva školství, věd a umění tu to odpověď:

Podáním shora označeným předložili jste seznam učitelů — reemigrantů z Volyně. Podle něho jde jen o 11 učitelů, kteří učitelské povolání skutečně vykonávají. Proto ministerstvo školství, věd a umění nezamýšlí pro učitele — reemigranty pořádat zvláštní kurs. Upozorňuje však, že učitelé, kteří vykonali již učitelskou způsobilost v jiném státě a působí na národních nebo středních školách v Československu, mohou se přihlásit k nostrifikační zkoušce učitelské způsobilosti pro národní školy.

Zkoušku by vykonali v zásadě podle ustanovení § 6 zkušebního řádu pro zkoušky učitelské způsobilosti pro národní a střední školy. Protože jde o české reemigranti omezila by se nostrifikační zkouška na jazyk český, při níž se zároveň přihlédne k znalostem z československé vlastivědy a občanské nauky.

Zkoušky by konali u zkušební komise pro učitelství na národních školách v Praze I., Platiňská ul. č. 7. U této komise obdrží uchazeči podrobnejší informace.

Zádost o podporu ze sociálního fondu SČzV. Upozorňujeme krajanů, kteří jsou sociálně slabí, přestárlí, nemocní a o něž nemá kdo pečovat, aby si podali žádost o výplatu jednorázové podpory ze soc. fondu SČzV. Zádost budíž potvrzena a doporučena odbočkou SČzV a kde odbočky nejsou místním nár. výborem.

Úřední hodiny v kanceláři SČzV v Žatci jsou denně od 6 do 14 hodin.

Vzpomínková oslava 7. výročí tragedie Českého Malina. V neděli 9. července t. r. bude uspořádána u základního kamene k pomníku obětem Českého Malina na městském hřbitově v Žatci vzpomínková slavnost. Zveme naši krajanům veřejnost k hojně účasti.

Sociální komise SČzV na své schůzi konané dne 17. června 1950 po-

skytila ze soc. fondu podporu těmto osobám:

1. Korbel Antonín — nemocnice Jedličkova ústavu Praha XIV, na Pankrácí 13	1000,- Kčs
2. Olga Formánková, Milíkov č. 50, okr. Mar. Lázně	500,- Kčs
3. Pospíšil Ondřej, Domov pro přeštěhalce, Český Dub	500,- Kčs
4. Chromá Kateřina, Otročín 23, p. Stříbro	1000,- Kčs
5. Mašek Josef, Buškovice 111, okr. Podbořany	1500,- Kčs
6. Dědouchová Anna, Úterý 50, okr. Stříbro	500,- Kčs
7. Karel a Alžběta Synkovi, Staňkovice 144, p. Žatec	2000,- Kčs
8. Müller Josef, Lišnice 101, pp. Dol. Lukavec	500,- Kčs
9. Húrková Anna, Klúček, okres Žatec	1500,- Kčs
10. Svárovská Věra, Žatec, Svatopluka Čecha	1500,- Kčs

Volyňské studující mládeži byla poskytnuta podpora v úhrnné výši 8500 Kčs.

Vladimír Veselý, nar. 25. I. 1891, Miroslava Matýsová, roz. Jelinková a Viktorie Tomášová, roz. Odstrčilová se žádají, aby si v kanceláři Svazu Čechů z Volyně v Žatci vyzvedli doklady.

Poděkování. Odbočka Svazu Čechů z Volyně ve Šternberku vyslovuje tímto srdečný dík Ustřednímu Svazu Čechů z Volyně v Žatci za nadeslaný hmotný příspěvek ve výši Kčs 5.000,—, darovaný na vybudování pomníku našim volyňským hrdinům v Uničově.

Váš příspěvek jest pro nás nejení, nebot víme, že za námi stojíte, podporou finanční, ale předně morálcož nás značně podporuje v naší krajanům práci. Děkujeme Vám.

Poradna svazu

Krajan A. K. píše:

„Moji dva synové byli odvlečeni v r. 1942 do Německa na práci. Dosud od nich nemám žádných zpráv. Na který úřad nebo organizaci bych se měl obrátit, aby mi pomohli v pátrání?“

Odpověď: Zádost adresujte na Československý červený kříž v Praze III, Thunovská 17 a udejte podrobně všechna data. Informujte ČsČK kdy a kam byli synové odvlečeni a odkud jste měl poslední zprávy.

Antonín Špatenka

25. pokračování.

Průkopnická vesnice

Výstavštění mlekařského družstva v Moskovštině

Poláci začali se na ně utrhovati, i když před tím s nimi dobré vycházeli. Bezduvodně je napadali, ale ani toho si vesnice Moskovština valně nevšímala. Lidé v ni znali jen práci a zase práci.

Když však se politická situace horšila, vzpominali na slova průkopníků, kteří říkali, že Volyně jest válečným dějištěm, neboť o ni, úrodnou zem, budou stále mít všechni velký zájem. Počali se proto zajišťovat, zakopávat potravniny, šaty a prádlo. Jejich nedůvěra se ještě zvětšila, když uslyšeli, že Německo zabralo Československou republiku.

1. září roku 1939 brzy z rána ozvalo se radio u souseda Valentý, které hlásilo, že Německo napadlo Polsko. Zpráva letěla od úst k ústům a zanechalo ho to již věděla celá vesnice. Nastal opět zmutek, pláč a nářek. Zeny s dětmi se modlily a muži odhodlaně očekávali, co se bude dít.

První dny se zaplnila vesnice polskými běženci, kteří zanechávali svůj majetek a domov a utíkali z Polska na Volyně, doufajíce, že tak zachrání alespoň své životy. V zápetí za nimi valila se již polská armáda, která se dala na ústup před Němcemi.

Moskovština byla jen 8 km vzdálená od hlavní silnice a proto běženci hledali úkryt v ní. Mezi uprchlíky byla i celá zbrojovka „Skaržiska“. Náves a stodoly byly plné aut i lidí. Přes 600 lidí přibylo do vesnice. Byli to i úředníci, stráže a četníctvo ze státní zbrojovky. Všechny tyto lidi byla vesnice nucena ubytovat.

Obyvatel vesnice sami měli nyní mnoho starostí, jak by předešli ztrátě polských peněz, měli starost o své družstevní podniky, mlýn a kampeličku. Obávali se, že polské platidlo ztrati cenu a aby tak nepřišli o mnoho let strádání.

Uprchlíci Poláci byli vesměs boháči a proto nakupovali v družstvu vše, co se jen dalo. Chytří mladí činoherníci družstva využili přívalu peněz, nakupovali za utr-

kvapení, že je v téžké válečné době tak bratrsky přijali a jim pomohli.

Poláci přivezli s sebou své rozhlasové přijimače a neustále poslouchali zprávy o tom, co se děje. Bledí vysedávali u přijímače a když se dozvěděli o tom, že Polsko je poraženo a obsazeno Němci a že Rudá armáda vstupuje na Ukrajinu a na Volyně, nastal mezi nimi velký zmatek.

Všichni se chtěli vrátit domů, ale věděli, že s jejich auty by se domů nedostali, neboť se museli vracet přes ukrajinské vesnice. Kupovali proto koně a povozy a auta, traktory, autobusy, ve kterých byly i zbraně, zanechávali ve stodolách a na zahradách vesnice.

Když se loučili děkovali Čechům za jejich pomoc a slibovali, že na jejich dobru nikdy nezapomenou.

Druhý den po odjezdu uprchlíků, dne 18. září 1939, přijela hídka rudoarmějců.

Vesničané ji vítali s jáositem a radostí neboť vždy více sympatisovali s Rusy než s Ukrajinci a Poláky. Rusové si ihned všechny věci, které tam pošli uprchlíci zanechali, odvezli. Pak se zavádělo všechno podle zvyku a systému sovětského to jak úřady, tak obchody a vše ostatní.

Hranice se nyní ustálila u řeky Buh kam bylo z Moskovštiny asi 100 km.

A tak vesničané opět pracovali, nyní pod správou sovětskou. Jejich družstevní mlékárna, mlýn a vše ostatní opět vzkvétalo a pomalu se přizpůsobovalo novému životu — socialismu.

K Moskovštině byly přiděleny ještě dvě české obce a to Libáňovka a České Břežany a utočen tak zvaný „selsovět“. Před sedou tohoto „selsovětu“ byl zvolen Václav Špatenka z Moskovštiny a jeho žádost k stupnici Věra Bohatová, učitelka. Sídlo úřadu bylo v Libáňovce.

Ve vesnici se hospodařilo dál, ovšem muselo jít vše plánovitě. Všichni si byly plně vědomi, že co je předepsáno, se musí splnit a odevzdati. Svůj úkol plnili svědomitě k oboustranné spokojenosti.

V nedalekých vesnicích počali si ho podáři dobrovolně zakládat kolchozy. Majetky po polské šlechtě prohlášen byly ihned za státní a počaly se obhos podařovat společně.

Pokračování

Sbor dobrovolných hasičů v Moskovštině

21. pokračování.

Dr. J. Folprecht

Pracovní průbojnost, impulsivnost a přímo nadšení, s nímž se Čechové chopili na Volyni své práce, byly podstatnými podmínkami jejich existence v této zemi. Z počátku se jim v jejich rolnické práci valně nedálo: neznali půdu, neznali klimatické podmínky, jen zhruba mohli se od tuzemců dovidat, co zde půda vyžaduje a jak si mají na ní počinat. Neznali jazyka a tuzemci sotva jim mohli poraditi v tom, jak možno pracovní metody české, pokročilejší přenést do této země a tím méně mohli jim přispěti v přizpůsobování a zdokonalování hospodářských metod.

Výnosnost půdy: Tak při hlubokém orání, na které Čechové byli ze své vlasti zvyklí, dostávala se na povrch země půda mrtvá, z níž úroda byla podprostřední, a zklamala Čechy tím důrazněji, že v prvním roce měli celkem málo půdy připraveno k řádnému vzdělání. Tehdy neměli Čechové ještě ani s dostatek obživy, musili si vydělávat vozením hliny a jinými nádenickými pracemi, ale nepouštěli se naděje, že v příštím roce nebudou již muset obživu kupovat a splácet ba že jim půda, jejíž jakost už poznali, přinese několikanásobný výtěžek a uspokojení. A už počali pěstovati cukrovku, kterou musili do Mizoče až 30 km dovážeti. Ta jim přispívala v hospodaření, než počali v devadesátých letech hromadně pěstovati chmel.

Pracovní průbojnosti české bylo na této půdě opravdu třeba: málo kdo by byl z této půdy, která byla nejen polskými velkostatkáři, naděje v další vlastnictví pozbyvšimi, krajně využitkována a náhodnými německými osadníky vyssátá, učinil zákratko ten ráj, jimž Volyn brzy se stala. A paňenská půda po vykáčení lesů teprve potřebovala mimořádného vypětí sil.

Oných 14 krajánů, kteří přibyli na Volyn dne 24. (12.) května 1868 na vyzvání Přibylovo, nezaleklo se té budoucí veliké práce a se zanícením a průbojností vrátili se do Čech pro své rodiny.

Poznámka, hledici k obecné výnosnosti volyňské půdy

Výnosnost půdy byla v západních krajích Ruska, tedy i v Polsku, větší, než v úrodnějších krajích východnějšího Ruska. Úrodné kraje ruské trpěly vždy hladem více, než kraje západní, kde bylo sklizeno 66 pudů žita nebo 7 pudů pšenice na jednu desatinu půdy, kdežto ve vnitřním Rusku průměrně 51 pud žita nebo 52 pudy pšenice. Na lepší výnosnosti půdy mají naši osadníci značný podíl, ježto zlepšili své hospodaření velmi značně proti orání slovanským ještě dřevěným rádlem.

Tento rozdíl mezi výnosností západní a východnější ruské půdy se stával prací českých rolníků ještě znatelnější a později zlepšovací návrhy v Dumě vycházející hlavně od poslanců z Ukrajiny, byly přímo i nepřímo inspirovány prací českých osadníků na Volyni. I návrh poslance Andrejčuka, aby poměščici neměli více než 1000 desatin půdy má svůj vznik na úrodných polích volyňských, které čestí sedláci učinili dvakrát výnosnějšími. Poslanci druhé a třetí Dumy na počátku století ukazovali k výtěžkům, dobytým Čechy z červené a černé půdy jakožto k nedosažitelným vzorům.

Kupní obtíže

Počátky obchodně hospodářské mezi Čechy byly velmi primitivní, snad primitivnější, než se daly i na Volyni očekávat. Byly však také neočekávanější a obtížnější. I když si odmyslilem rozporu i neshody s Ukrajinci, které vyvrcholily v „Novodvorskou bitvu“, první a poslední a nakonec vlastně přesvědčivou a smířlivou, byly potíže, hlavně v druhém a třetím roce pobytu Čechů na Volyni, s prodejem zemědělských výrobků. V prvním svém roce osadníci neměli co prodávat: byli rádi, že vrátili životní potřeby, které si byli vypůjčili, a připravené půdy bylo pochopitelně po prvním roce mýcení a „korčování“ málo.

V době 1868—1870 se konaly v Dubně kontrakty a smlouvy, konalv

se tam trhy beze zboží a vzorků, dělaly se úmluvy na prodej a pronájem majetků, předprodej úrody; tyto úmluvy a smlouvy byly pak v té době přenášeny do Berdičevo a konečně do Kijeva. Čechové při své celkem nijaké tehdejší obchodní organizaci na Volyni musili mnohdy půdu po druhé i po třetí zaplatiti, čímž se zadlužili nejen po stránce plodin, nýbrž i peněz.

Nejhůře bylo o hotové peníze, které bylo nutno si vypůjčovati od Židů. Gubernátor Žitomírský brzy pohrozil Židům, když nechtěli slevovati vysoké úroky a počkat na zaplacení. Úrokovou sazbu, která byla u Židů až 150%, snížil na nejvyšší míru 6% a platební lhůtu směnek stanovil na 5 let po dvou ročních splátkách.

Čechové s Přibylem při sjednávání koupí pozemků záhy nabyla jistoty o tom, že se octli ve špatných rukách Varšavské společnosti, i když při provádění formalit, při koupích, parcelaci a prodejných smlouvách pomáhal mu řešit nejasnosti a spletitost právního pozemkového zařízení ruského úředník rovenského újezdního soudu.

Mějme na zřeteli, že v těch dobách knih pozemkových a katastrálních skoro vůbec nebylo, a pokud byly, nebyly v pořádku a mimo to byla v ten čas agenda odevzdána od újezdních soudů do palaty občanského a trestního soudu.

Kapacita práce

Okolnost, že Čechové v této daleké a neznámé zemi hned v druhém roce, v r. 1869—1870, nabyl takových zkušeností i výtěžků, že se zbabili všech počátečních nešnází a že mohli právem být přesvědčeni, že jejich usilovná práce bude v dalších letech stále více a více odměnována, vzpružila jejich sebevědomí i práci. A to bylo v době, kdy byli sami se svými „plnomocníky“, kteří vlastně tehdy byli pouhými rádci; vláda tehdy téměř o nich nevěděla. Psychologicky tato okolnost na ně působila zdárňě.

Pokračování.

Popisy českých osad na Volyni — Noviny České

2. pokračování

Vyučování také ztěžovaly války. Volyn často měnila svého pána a to se nepříznivě odráželo zejména na školství. Muselo se vždy učit tomu jazyku, který stát Volyn okupoval. Sotva dítě začalo chápát tu nebo onu řeč, přišla změna a muselo se začít zase znova: Učilo se česky, rusky, ukrajinsky, polsky, rusky, česky, polsky, ukrajinsky a rusky — tak nějak se to střídalo. K tomu se přidružovalo vyučování němčině, zejména v období obou světových válek. Učitel v takové době byl více „žonglérem“ než učitelem.

Vystěhovalectví do ciziny

Tak jako v jiných obcích i v Novinách se v pozdějších letech rozšířilo vystěhovalectví, zejména do Ameriky, kam lákala možnost snadného zbohatnutí, jak se říkalo. Tak se odstěhoval Volák a později také Miller a Novák Josef. Poslední se po několika letech vrátil na Volyn. Usadil se v Českém Malině (jeho potomci byli upáleni Němcii 13. července 1943). Odchod Nováka a Millera byl spojen s malou sensací. Oba totiž zmizeli se slečnami Šimkovou a Žrouťovou. Dnes se již ví, že se tři dny schovávali na půdě u Františka Millera, pak odejeli do Volkova. Tam vyčkali delší dobu, aby je rodiče nemohli stíhat a odejeli do Ameriky.

Do Argentiny se odstěhoval po první světové válce Vladimír Lapáček se svou rodinou. Josef Mařík se ženou odejeli do Kanady.

Krajan Švácha se po krátkém pobytu na Volyni vrátil do Čech. Na Volyni si koupil ukrajinskou „sermáhu“ (národní kabát), chlupatou beranici, nohy si obalil pytlema, opletlykem (postoly) a tak se prý postavil v neděli u kostela v rodné obci. Lidé ho pochopitelně nepoznali a chodili se dívat jako na nějaké zjevení. Když se jim dal poznat, jal se vyprávět o poměrech na Volyni, o těžkých začátcích a tamním životě a tím zastavil ve svém okolí vystěhovalectví.

První stavby a jejich technika

Roku 1870 byly kopány v zemi t. zv. zemljanky. Za rok se začaly stavět z kulatin t. zv. sruby, nebo baráky ze špalíků, promazávaných blátem. Vedoucím mistrem takových staveb byl Kvarda Jan, syn Vojtěcha. Na stavbách pracovaly většinou ženy a děti. Muži káceli stromy a kopali pařezy. První zděné stavení bylo postaveno r. 1888 a bylo to obecní skladiště obilí. Tehdy bylo totiž uzákoněno, že každá obec měla mít skladiště, kam se uskladňovalo obilí pro případ neúrody. Která obec takové skladiště neměla, musela platit státu daň z osoby. V případě neúrody pak stát pečoval o občany této obce. Daň

nebyla vysoká (2 kopejky), ale v tehdejší době i tak malá částka byla pro začátečníky velmi těžkým břemenem. Peníze tehdby nebyly. Novinští chodili při své dřině dělat za 15 kopejek do panského statku v Lukoši, aby si vydělali něco peněz. (Abi dostali u pána práci, museli mu nosit jako dary kusy másla!). Aby se obec vyhnula těmto nesnázím, rozhodla se, že postaví obecní skladiště. Bylo to výhodné i po jiné stránce. Potřebovali někdo na jaře obilí, mohl si vy-

Stavba stodoly

půjcit z obecního skladiště. Za každý vypůjčený půd dal 2 funty jako procenta. Přede znění, kdy bylo obilí drahé, se odpadal a obec tím získavala značné jmění.

První zděné stavení obývací si postavil František Miler (potom v něm bydlel VI. Sviták na Hořejšku). První cihelnou vystavěl Kunášek. Před emigrací r. 1947 bylo celkem 115 stavení. Nebylo obytného stavení ani chlévů nebo kolny, která by byla kryta slámem. Jen stodoly byly místy kryty slámem.

Hřbitov byl založen r. 1881 ve středu obce, kde byl pro ten účel zakoupen obecní pozemek. Mnoho našich krajanů tam odpočívá svůj poslední sen. Zdaleka bylo možné poznat, že jde o český hřbitov: okolo hrobů jsou zelené zahrádky a pomníky jsou z kamene. První občan pochovaný na novém hřbitově byl Josef Málek. Shodou okolností byl před odjezdem do ČSR jako poslední občan pochovaný na tomto hřbitově Jan Málek, mladší bratr Josefa.

První žaci stroj měl František Sviták. Vypsal si jej z Ameriky (zn. Waltrwood). Jmenovaný se přiřízenil z Podhajec k Veselému, pojď za manželku jeho dcery Františku. Měl 100 morků pole a říkalo se jím „u bohatých“. Bylo to v roce 1890. Druhý žaci stroj si pořídil Václav Novák r. 1883, též značky a rovněž z Ameriky. Později se žaci stroje dovážely z Československa a před druhou světovou válkou nebylo již v Novinách zemědělce, který by neměl vlastní žaci stroj.

Spolkový život začal divadelnictvím. Prvně se divadlo hrálo r. 1883 a to zásluhou zmíněného již učitele Aloise Jiráska a hostinského Františka Horta, který již v Čechách jako malý chlapec vystupoval na ochotnických jevištích. Jimi založený divadelní spolek působil až do r. 1947. Největšího rozkvětu dosáhl za vedení Antonína Milera, syna Františka. Již jako malý chlapec byl spolu s Josefem Libovickým, synem Jana, hybnou pákou divadelního života v Novinách Českých. I zde byla práce těžká. Nebyly divadelní knihy. Když se ale nějaká sehnala, opisovala se a brzy ji znala celá obec. Spolupracovník Antonína Milera Josef Libovický se v r. 1910 odstěhoval do Tuly a vedle založil s několika krajany českou osadu nazvanou Volyn. Roku 1913 se stal vedoucím na statku dcery hraběte Lva Nikolajeviče Tolstého Alexandra Lvovny v Jasné Poljaně. V době revoluce chránil knihovnu rukopisů Tolstého, která byla zazděná a věděl o tom jen on. Po uklidnění předal tuto knihovnu do rukou vlády Sovětů. Sám pak se odstěhoval do Čechohradu na Krym. Antonín Miler zůstal tak bez pomocníků. Přesto jeho práce byla stále veliká a záslužná. Potíže divadelnímu spolku začaly zjistit po obsazení Volyně Poláky po první světové válce. V Novinách, jak říkali Poláci na úřadech, to bylo hodně „načichlé Havličkem“ a to se nelibilo okresnímu censorovi, jemuž se zdála každá česká kniha příliš revoluční. Přesto však spolek pokračoval ve své činnosti a značně se rozrostl. Měl své kulisy, zvláštní jeviště, olejomalbu Hradčan s Karlovým mostem na oponě (autorem byl Verner z Moldavy) a velmi čilé herce. Odchovancem tohoto spolku je Vladimír Libovický, který pak působil v divadle v Praze, Bratislavě, Curychu, Luzernu a v Ženevě a vrátil se pak do Prahy r. 1945 jako příslušník čs. zahraniční armády.

Pokračování.

Это было под Ровно

Д. МЕДВЕДЕВ
Герой Советского Союза

(23 продолжение)

Девятнадцать офицеров штаба и командир карательной экспедиции генерал Пипер, „мастер смерти”, были тут же убиты. Это и решило дело.

Лишь к одиннадцати часам вечера бойцы собрались в лагерь; они преследовали в лесу разрозненные группы немцев.

Я был уверен, что немцы завтра же с новыми силами пойдут на нас и начнут бомбить лагерь с воздуха. Ночью уже стало известно, что со станции Киверцы проходит другая немецкая колонна. Было принято решение: до рассвета уйти с этого места.

В бою у нас было убито двенадцать человек, ранено тридцать два. Мы похоронили убитых, оказались помочь раненым и начали сборы.

Я послал связных к Балицкому и Карабсеву с записками, в которых сообщал, что до рассвета уйду из лагеря и что они могут взять себе часть наших боевых трофеев.

Трофеи были огромные. Мы отбили у карателей весь их обоз, который состоял из ста двадцати повозок, груженных оружием, боеприпасами, снарядами, минами и обмундированием. Были взяты три пушки, три миномета с большим количеством мин и снарядов, автоматы, винтовки и много патронов.

Из штабных документов, захваченных нами, мы узнали, что бой с нами вели карательная экспедиция генерала Пипера и три полицейских батальона СС, всего около двух с половиной тысяч человек.

Судя по документам, карательной работой генерал Пипер занимался с первых же дней войны. Он со своими эсэсовскими батальонами побывал во всех оккупированных гитлеровцами странах. На Украине он свирепствовал месяцев пять.

На штабной карте генерала Пи-

пера красной точкой был обозначен тот квартал леса, где мы находились. Это, конечно, сделал Науменко, но место он указал не совсем точно, поэтому вражеские мины и снаряды разрывались в стороне от лагеря.

В два часа ночи партизаны, впервые за сутки, поели. А в три часа отряд покинул свой лагерь.

Мы решили временно отойти к северной границе Ровенской области, чтобы привести в порядок свой отряд и попытаться самолетом отправить раненых в Москву. Здесь, в Цуманских лесах, я оставил небольшую группу под командованием Черного. Он должен был маневрировать, скрываться от карателей и принимать наших людей, которые будут приходить из Ровно.

Через день после нашего ухода немцы принялись бомбить с самолетов и обстреливать теперь уже пустой квартал леса. После „мощной артиллерийской подготовки“ они беспрепятственно подошли к лагерю. Обратно из лагеря немцы волочили свои „трофеи“ — погибших нами в бою немцев. Трупов было немало: мы там уложили не менее шестисот человек.

Мертвую тушу генерала Пипера немцы отправили самолетом в Берлин. Фашистские газеты плакали о нем наваждом, писали, что Пипер был большой опорой оккупационных властей, и уж больше не называли его „майстер тодт“ — „мастер смерти“.

ПРОДОЛЖЕНИЕ СЛЕДУЕТ

В тот день, когда мы вели бой, вот что произошло в Ровно.

На Мельничной улице, у ворот особняка, который занимал командующий особыми войсками на Украине генерал Ильген, всегда стоял часовой. Однажды около этого особняка появился назойливый мальчишка в коротких штанах и с губной гармошкой. Несколько раз он попадался на глаза часовому.

— Шо ты тут шукаешь?

— Так, ничего.

— Геть! Це дом генеральский,

тикан. Як спиймаю, плохо буде!

Мальчик убежал, но из-за угла он продолжал наблюдать за домом. Вскоре к особняку подошла Валя с папкой в руках.

— Здравствуйте! Неприезжал господин генерал? — справилась она у часового.

— Нет.

— А кто там? — и Валя взглянула на дом.

— Денщик.

— Я пройду и подожду генерала. Для него срочный пакет из рейхскомиссариата.

Валя не раз приносила Ильгену пакеты, и часовые ее знали.

В особняке ее встретил денщик, который начал работать у Ильгена лишь несколько дней назад.

Валя это хорошо запала, но, сделав удивленное лицо, спросила:

— Я из рейхскомиссариата. А где же старый денщик?

— Та вже в Верлини.

— Зачем он туда поехал?

— Поволок трофеи. Прошу, фрейлин, до хаты, там обождете.

— Нет, я дождаться не стану. Мне тут надо отнести еще один срочный пакет. На обратном пути зайду. Генерал скоро будет?

— Должен быть скоро.

Сказав часовому: „Я скоро опять зайду“, — Валя ушла. За углом она увидела мальчика:

— Беги скорее и скажи, что все в порядке. Пусть едут!

Коля Маленький стремглав побежал на квартиру, где его с нетерпением ждали Кузнецов, Струтинский, Каминский и Гнедюк. Все они были одеты в немецкую форму.

— Валя сказала, что можно ехать, все в порядке! — выпалил он.

— Хорошо. Беги сейчас же на „маяк“. В городе сегодня опасно оставаться. Беги, мы тебя догоним,

— сказал Кузнецов.

(Продолжение следует)

Dne 31. května t. r. rozloučili jsme se navždy s naší drahou Františkou Loukotovou, roz. Váchovou z Jezírka, okres Mizoč na Volyni. Zemřela ve stáří 86 let. Narodila se v Lázech u Příbrami. Po dlouhé pouti cizinou vrátila se do vlasti, kde našla věčný klid v rodné zemi. Kéž je její spánek na tichém hřbitově v Dobřanech lehký! Rodina Benešova a Hajšinkova.

S bolestí v srdcích a se slzami v očích oznamujeme všem přátelům a známým, že dne 29. 7. 1950 bude tomu 16 let, co nám odešla naše drahá manželka, maminka, dcera, sestra, švakrová a tetička Marie Procházková roz. Bilková, nar. 12. 2. 1905 ve Straklově Českém na Volyni. Mařenko drahá, odešla jsi, ale světlo tvé památky je stále mezi námi. Kdož jste ji znali, vzpomeňte s námi. Mařenko, budíž ti země ruská lehkou!

Truchlící manžel, děti, rodiče, bratři s rodinami, sestry s rodinami a příbuzní.

*

Poděkování. Pravoslavná církevní obec v Žatci děkuje touto cestou za dar 700 Kčs věnovaný ve prospěch církve v Žatci u příležitosti křtu Jiřího Šutery z Měcholup na podnět kmotrů Pavlíny Řasové a Vladimíra Žitného. Přejeme malému Jiříčkovi, jakož i jeho rodičům, aby je Bůh provázal svou hojnou milostí. Šlechetným dárcům, jakož i kmotrům, děkujeme za pochopení potřeb církve a vyslovujeme jim „Zaplat Bůh!“

Irena Balladová a Konstantin Golonozský dovolují si oznamít, že sňatku jejich bylo požehnáno v neděli dne 25. června 1950 o 3. hod. odpol. v pravoslavném chrámu Páně v Hořovičkách.

Phm. C. Josef Blažek (rodem ze Zdolbunova, SSSR), dovoluje si oznamít, že byl ve středu dne 28. června 1950 o 11. hod. dopol. ve velké aule staroslovanského Karolina prohlášen magistrem pharmacie.

Dne 28. dubna t. r. slavili naši draži Alexander a Emilie Novotnovi z Újezdu 50-ti leté výročí svého šťastného a spokojeného spolužití. Do dalších mnoha let hodně zdraví a spokojenosti přejí Vám děti, vnuci a pravnuci.

Věrná stráž vychází jednou týdně. Vydává Svaz Čechů z Volyně nákladem vlastním. Odpovědný zástupce listu redaktor Jaroslav Chudoba, Red. a admin.: Žatec, nám. dr E. Beneše 155, tel. 550. Tiskne „Svoboda“, filiálka v Žatci, telefon č. 374. Používání novinových známkov povolené ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze, č. j. IA - Gre - 2372 - OB. Dohledací poštovní úřad Žatec. Předplatné na rok 1950 je 150 Kčs. Konto pošt. spořitelny č. 728.301 — Okresní spořitelna a záložna Žatec a Svaz Čechů z Volyně č. 10268.

Různé zprávy

Péče o zdraví bojovníků za svobodu

Fond bojovníků za svobodu při MNO peče o zdraví bývalých bojovníků obou bojů za svobodu a členů jejich rodin vydržováním léčebných domovů v Karlových Varech (pro choroby žaludku, jater, ledvin a žlučníku), v Poděbradech (pro choroby srdce), v Luhačovicích (pro choroby cest dýchacích), a v Plešanech (pro nemocné hostcem a záněty klobouk). Sezona trvá od počátku května do konce října a Fond v ní umožňuje léčení 1.200 pacientů, kterým jejich lékař příslušné lázně doporučí. Platby podmínky jsou určovány sociálním postavením uchazeče. Kromě toho má Fond horskou zotavovnu nad Spinclerovým Mlýnem (1.100 m), která je v provozu po celý rok. Žádosti uchazečů, doporučené jednotami SBS přijímá a vyřizuje Fond bojovníků za svobodu, Praha III, nábřeží kpt. Jaroše 3.

Pohotovostní služba veterinární v neděli a ve sváteční dny na Žatecku.

Rozvrh služby:

2. a 3. července: MVDr. Vladimír Horáček, Postoloprty, čís. tel. 157 — v případě, že se toto číslo neozve, volat jatky v Postoloprttech, čís. tel. 173.

4.—9. července: MVDr. Josef Seifert, Žatec, čís. tel. 746.

16. července: MVDr. Vladimír Horáček, Postoloprty, čís. tel. 157, 173.

23. července: MVDr. Rudolf Tolner, Žatec, čís. tel. 311.

30. července: MVDr. Vladimír Horáček, Postoloprty, čís. tel. 157, 173.

Prosím krajany o sdělení místa pobytu Heleny Beranové z Kvasilova na Volyni, roz. Stehlíkové. Zprávu podejte na adresu: Procházková Olga, Mor. Ostrava — Zábřeh, ul. Grégovalova 4.

Oznamuji volyňským krajánům, že jsem byl krajským soudem v Ústí n. L. ustanoven stálým přísežním znalcem — tlumočníkem řeči ruské a ukrajinské. Veškeré doklady v uvedených řečích přeložím do češtiny, naopak a mezi nimi navzájem. Mandík Vladimír, Lipová čp. 24, p. V. Chvojno.

Jan Jakubčík nechť ihned oznámí redakci V. S. svoji adresu. Prosíme všechny krajany, kteří by o jmenovaném věděli, aby nám podali zprávu.

Značka K. P. — Koupím menší rodninný domek se zahrádkou u města — nechť udá svoji adresu.